

Vaistot ja hormonit kantavan emon ohjenuorana
**Synnyttävä kissa
tarvitsee reilusti
ruokaa ja vitamiineja**

Nykyään monet kissat leikataan niin nuorena, että usein vain kasvattajilla on mahdollisuus seurata ja oppia kissojen luonnollisen seksuaalisen käyttäytymisen muotoja. Emo kantaa ylpeänä pentujansa, ja synnytys käy yleensä helposti luonnollista kaavaa mukaillen.

Espoolainen Ritva Santara on kasvattanut abessinialaisen rodun edustajia Redcheetah's-nimen alla vuodesta 2005. Hänen päätaivoiteensa on kasvattaa terveitä ja persoonallisia sekä ihmisläheisiä ja hurmaavia abyjä, jotka täyttävät myös rotustandardit.

Kasvattajalta vaaditaan Santaran mukaan tietoon pohjautuvaa tunnetta ja avointa mieltä. Koskaan ei voi varmuudella tietää, mitä on vastassa, ja jokaisen uuden pentueen syntyminen on aina ainutlaatuinen tapahtuma.

Emokissan valinnassa Santara kiinnittää huomiota erityisesti yksilön luonteeseen. Siinä ei saa esiintyä aggressiivisuutta.

– Emoksi sopii terve ja kiltti kissa. On hyvä, että kissa on myös ulkoisesti mahdollisimman tasapainoinen ja siltä löytyy rodulle tyypillisiä hyviä erityispiirteitä.

Kiimainen naaraskissa mouruaa

Kissojen elämässä naaras hallitsee parittelua ja sallii kollin astua vain silloin, kun on itse siihen biologisesti valmiina. Naaraan kiima-aika kestää yleensä muutamista päivistä viikkoon ja ajoittuu

tavallisesti kevääseen ja syksyyn. Naaras voi tulla kiimaan myös ympäri vuoden.

– Kiimojen väli voi vaihdella kissan rodusta tai kasvatuslinjasta riippuen reilun viikon välistä pidempiin esimerkiksi kuukauden väleihin. Oman kasvatuslinjani naaraat ovat kiimassa noin parin viikon välein, ainoastaan kesällä runsaasta valosta johtuen voi tulla pidempi tauko, Santara lisää.

Ensimmäisen kiiman alkamisajankohta vaihtelee myös paljon eri kissoilla. Ensimmäinen kiima-aika voi alkaa jopa noin kuuden kuukauden iässä, mutta se voi tulla myös lähempänä ensimmäisen vuoden ikää.

Kiiman tunnistaa naaraiden levottomuudesta. Usein niillä esiintyy tarvetta hangata itseään huonekaluihin, seiniin tai hoitoihmistään vasten. Kiimainen naaraskissa mouruaa äänekäästi yrittäessään houkutella kolleja. Se saat-
taa merkeillä paikkoja pahanhajuiselle virtsal-
la kertoen tilastansa.

Astuttaminen kuin teatteria

Abessinialaisen naaraskissan kiima kestää noin viikon verran. Astumisen kannalta paras ajan-
kohta on kiiman kolmas tai neljäs päivä. Silloin

Vastasyntyneet kissanpennut löytävät emon nisän nenänpäänsä lämpöaistimen avulla. Imettävän emokissan ravinnon tulisi olla erittäin energiapitoista, aluksi mieluiten penturuokaa.

tuleva emo viedään tutustumaan pentueen isäehdokkaaseen.

– Kissat on paras esitellä toisilleen siten, että aluksi toinen kissoista on kuljetuslaatikossa ja toinen saa liikkua vapaasti kuljetuslaatikon ulkopuolella. Näin ne saavat puolin ja toisin haisteltua toisiaan rauhassa, Santara kertoo.

Molemmipuolinen totuttelu tähtää siihen, että kollikissa ymmärtää lähettyvillä olevan parittelun haluisen naaraan, ei samaa sukupuolta edustavan uhkaavan vieraan. Tunnistamisen merkinä voidaan pitää sitä, kun kolli alkaa kujerrella naaraalle.

– Tämä on erityistä ääntelyä, jota kuulee vain kollin jutellessa naaraalle, Santara tietää. Ääni on merkki myös kasvattajalle, että nyt naaras ja kolli voidaan päästää yhteen.

– Yleensä naaras esittää aluksi aggressiivista ja häijyä luonnetta kollille, joka antaa tavallisesti naaraan vetää teatteria jonkun aikaa, kunnes naaras alkaa pehmetä ja astumiset voivat alkaa.

Kiintää ruokaa voi alkaa aktiivisesti tarjota reilun neljän viikon ikäisille pennuille. Aluksi pennuille annetaan pehmeää ja helposti syötävää penturuokaa.

Ylpeä masun esittelijä

Ensimmäiset merkit kissan raskaudesta ilmaantuvat jo muutaman viikon kuluttua astutuksesta. Naaras alkaa syödä selvästi normaalia enemmän ja on väsyneempi. Ensimmäiset kolme tiineysviikkoa ovat sikiölle riskialtuinta aikaa.

Emot tulee rokottaa aina, ennen kuin ne tulevat kantaviksi, ei koskaan tiineysaikana. Lääkkeet ja tulehdukset voivat vaarantaa sikiön kehitystä.

– Noin kolmen viikon paikkeilla raskautta naaraan nisät turpoavat hieman ja alkavat pu-noittaa. Tämä on lähes varma odottamisen merkki, Santara kertoo.

Kissan raskaus kestää noin 57–70 vuoro-
kautta.

– Rotukissojen kasvatuksessa laskettu aika määritellään keskimäärin 66 vuorokauden mukaan. Omassa kasvatuslinjassani tämä raskausaika on hyvin pitänyt paikkansa.

Reilun kuukauden kuluttua hedelmöitymisestä emokissan progesteronin tuotanto on saavuttanut huippunsa ja se rauhoittuu. Samaan aikaan sen maha alkaa selvästi pyöristyä. Kaiken kaikkiaan emokissa on odotusaikana tyyni ja rauhallinen.

– Vaikka emo kaipaa enemmän lepoa, niin ainakin abyt ovat koko odotusajan rodulle tyypillisesti läsnä ja esittelevät pyöristynyttä masuaan ylpeänä, Ritva Santara kertoo.

Pesän rakennusta ja vitamiineja

Kantavan emokissan kasvava ruokahalu on tyydytettävä ruoka-annosten kokoa kasvattamalla. Emokissa saa syödä normaalia enemmän ja sille annetaan myös isompi annos vitamiineja.

– Kissoille annetuista vitamiineista löytyy aina odottavalle kissalle suositeltu annos. Usein Suomessa käytetyn Aptuksen Multicatin ohjeissa on normaalikissan annos 1 tabletti per 2 kiloa, kun taas odottavan kissan annos on raskausajan loppupuolella 1 tabletti per kilo.

Oikea annostelu kannattaa tarkistaa vitamiinipaketin käyttöohjeista.

Odotuksen loppuvaiheessa siirrytään penturuokaan.

– Siirtyminen ei saa tapahtua kuitenkaan liian pikaisella aikataululla, koska penturuoka on voimakkaampaa ja voi aiheuttaa emokissassa löysävatsaisuutta, Santara sanoo.

Varma merkki lähellä olevasta synnytyksestä löytyy emon nisistä, joista voidaan nähdä, että maito on laskeutunut. Myös pyöristynyt maha siirtyy ikään kuin taakse päin, kun pennut liikkuvat synnytyskanavaan.

– Synnytyksen lähestyessä emo usein lopettaa myös syömisen, mutta tässäkin on kissakohtaisia eroja. Toiset voivat syödä lähes syn-

Emo opettaa pennuilleen myös hiekkalaatikokäyttäytymisen.

Viiden viikon ikäisinä pentujen terävät maitohampaat ovat kehittyneet. Myös emot kantavat ja paloittelevat niille ruokaa ja pikku hiljaa pennut alkavat myös itse kunnostautua saalistuspuuhissa.

Kuten ihmisilläkin, myös kissan kohdalla jokainen synnytys on aina oma, erilainen ja jännittävä tapahtuma.

nytykseen asti, Ritva Santara huomauttaa. □
Lisätietoja: www.redcheetahs.com

Teksti: Anna Partanen Kuvat: Ritva Santara

Lisätietoja: www.redcheetahs.com
Kissaliiton Astutus- ja synnytysaikataulukko:
www.kissaliitto.fi/astutus1.php

Synnytyksen aikaan

Noin 1–2 vuorokautta ennen synnytystä kissaemon käyttäytyminen muuttuu ja se käy levottomaksi. Se kävelee edestakaisin ja alkaa etsiä pesäpaikkaa. Usein sellainen löytyy sängyn tai kaapin nurkasta.

– Tämän takia viimeistään viikkoa ennen laskettua aikaa on syytä tehdä pesä esimerkiksi riittävän isoon pahvilaatikoon ja ohjata emo sinne synnytyksen käynnistyttyä, kissakasvattaja Ritva Santara kertoo.

Tavallisesti kissa kehittää innokkaasti synnytyksen lähestyessä ja on levoton.

– Ideaalitapauksessa se viihtyy eristetyssä synnytyspesässään kaivellen sen pohjamateriaalia, mutta usein esipolttujen aikana kissaa pitää vahtia ja kannustaa käyttämään etukäteen tehtyä pesää synnytyspesänä, Santara tietää.

Kun supistukset tihenevät ja niitä alkaa esiintyä noin puolen minuutin välein, kehuu loppu ja synnytys alkaa. Tällöin kissa yleensä hyväksyy pesän ja keskittyy synnyttämään.

Synnytys on ainutlaatuinen tapahtuma

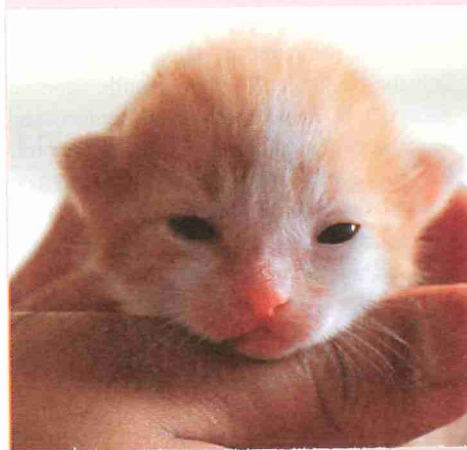
Kissa on yleensä hyvä synnyttäjä ja tapahtuma etenee tavallisesti ongelmitta.

– Kuten ihmisillä, myös kissan kohdalla jokainen synnytys on aina oma, erilainen ja jännittävä tapahtumansa. Synnytyksissä voi olla eroja myös saman emon kohdalla, Santara toteaa.

Synnytys kestää muutamasta tunnista vuorokautteen.

– Kirjoissa on usein mainintoja useammasta päivästä, mutta itselläni ei ole siitä kokemusta. Usein useamman kuin kahden pennun pentueen synnytys menee nopeammin eli pennut tulevat nopeammin ulos. Ne luovat ikään kuin enemmän painetta.

Yhden tai kahden pentueen tapauksissa voi Santaran mukaan esiintyä polttoheikkoutta, jolloin tarvitaan eläinlääkärin apua. Tavallisesti myös pienemmät pentueet synnytyvät kuitenkin ilman apuvoimia.

Emon ensi askeleet pentujen kanssa

Aivan alussa, kun pennut ovat syntyneet, emo poistaa niiden sikiökalvot ja nuolee pentujaan voimakkaasti. Tämä käynnistää pennuissa hengitysrefleksin automaattisesti. Jos näin ei käy, kasvattajan on puuttuva asiaan elvyttämällä pentua.

Suurin osa emoista syö pentujen jälkeen syntyvän istukan ja muut synnytyksestä aiheutuneet jätökset. Tapa on luonnollinen suojelureaktio. Emo hävittää näin vatsasyntyneiden hajut, jotta ne eivät houkuttelisi paikalle petoja.

Kuten ihmisäideissä, myös kissaemoissa on eroja. Toiset emot omistautuvat asialle täysvaltaisesti ja toiset kaipaavat enemmän ihmisten seuraa.

– Kissaemoistakin löytyy huithapeleita, joita saa ihan kannustaa pentujensa hoitamiseen, Ritva Santara sanoo.

Synnytyksen jälkeen hormonit ja emokissan luontaiset vaistot ohjaavat emon käytöstä. Sen taidot perustuvat perinnöllisyyteen ja omalta emolta saatuun esimerkkiin.

– Pentujen ja emon välille syntyy luonnostaan turvallinen yhteiselo.

Jos taloudessa on muita kissoja, on aluksi oltava varuillaan, miten emo suhtautuu niihin. Yleensä muut aikuiset kissat kiertävät pesän ja pikkupennut kaukaa.

Kissanpentujen tie kohti uutta kotia

Vastasyntyneet kissanpennut löytävät emon nisän nenänpäänsä lämpöaistimen avulla. Imetävän emokissan ravinnon tulisi olla erittäin energiapitoista, aluksi mieluiten penturuokaa. Pentujen ravinto perustuu yksinomaan emosta imettävälle maidolle noin 4-5 viikkoa.

– Imetys voi jatkua vielä pidempäänkin, mutta kolmen viikon ikäisinä pennut kykenevät jo syömään kiinteää ruokaa. Tähän saatetaan joutua turvautumaan, jos emon maidontuotanto ei ole riittävällä tasolla ja pennut eivät kasva riittävästi, Ritva Santara sanoo.

Joka tapauksessa kiinteää ruokaa voi alkaa aktiivisesti tarjoamaan reilun neljän viikon ikäisille pennuille. Aluksi pennuille annetaan pehmeää ja helposti syötävää penturuokaa, mutta pentujen opittua syömään kiinteää ruokaa, ruokavalikoimaa voidaan laajentaa.

– Aikuisen kissan ruokavalio luodaan jo pentuaikana. Kun opetetaan pennut mahdollisimman monenlaiseseen ruokaan, niin näin ne

ovat valmiita syömään niitä myös myöhemmin elämässään.

Viiden viikon ikäisinä pentujen terävät maitohampaat ovat kehittyneet. Myös emot kantavat ja paloittelevat niille ruokaa ja pikku hiljaa pennut alkavat myös itse kunnostautua saalistuspuuhissa.

Emon esimerkein kiinni elämään

Emolta pennut oppivat elämän kannalta hyödyllisiä taitoja, kuten turkista huolehtimisen taidon ja hiekka-astian käytön. Jossain vaiheessa alkaa olla se aika, kun pennut ovat valmiita lähtemään uusiin koteihinsa.

– Kissaemot alkavat luontaisesti vierottaa pentujaan noin 10–12 viikkoisina. Tämän näkee siitä, ettei emon ja pennun/pentujen yhteiselo ole enää niin tiivistä. Pennut ovat tällöin jo

omia yksilöitään, niillä on omat touhut ja nukumapaikat, Santara kertoo.

– Pentuja ei tulisi erottaa emostaan ennen 12 viikon ikää, mutta kokemuksen kautta olen huomannut, että pennut ovat valmiimpia muutamaan noin 14 viikon ikäisinä tai sitä vanhemmina. Siinä vaiheessa ne ovat saaneet emoltaan tarvittavat valmiudet elämään ja ovat jo kasvanut itsenäisiksi kissoiksi.

Jos pennut joutuvat tapaturman tai muun syyn takia eroon emostaan liian aikaisin, ihminen voi ottaa emon roolin keinoruokkimalla pentuja maidonkorvikkeella.

– Se on aluksi ympärivuorokautista hommaa. Toinen vaihtoehto on, että yritetään etsiä lähistöltä varaemo, jonka laumaan pennut voidaan sijoittaa, Ritva Santara sanoo.

Emon ei tarvitse olla samaa rotua. Yleensä emokissat ovat varsin suvaitsevia lisäpennuille, kunhan ne esitellään sopivasti oman hajuisina uudelle emolle.